

ПАМ'ЯТКА

по заповненню декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру державними службовцями та особами, які претендують на зайняття посади державного службовця.

Пам'ятку розроблено згідно з законами України "Про засади запобігання і протидії корупції", "Про державну службу" (із змінами і доповненнями), "Про правила етичної поведінки", Указу Президента України "Про порядок організації проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування" (із змінами і доповненнями) від 25.01.2012 № 33, постанов Кабінету Міністрів України "Про виготовлення бланків декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру" від 08.02.12 № 64, "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку - нерезидента" від 11.01.12 № 16.

У пам'ятці дано роз'яснення по заповненню декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру державними службовцями та особами, які претендують на зайняття цих посад.

Рекомендовано керівникам кадрових відділів структурних підрозділів обласної державної адміністрації, апаратів райдержадміністрацій та міськвиконкомів, а також державним службовцям та посадовим особам місцевого самоврядування.

Загальні положення щодо подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру державними службовцями та особами, які претендують на зайняття посади державного службовця.

Згідно зі статтею 12 "Фінансовий контроль" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції", суб'єкти декларування зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік.

У цьому Законі (стаття 1) терміни вживаються в такому значенні:- суб'єкти декларування - особи, зазначені в пункті 1, підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4 цього Закону, які зобов'язані подавати декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру; - уповноважені підрозділи - уповноважені підрозділи (особи) з питань запобігання та виявлення корупції, які утворюються (визначаються) в державних органах, органах влади Автономної Республіки Крим, їх апаратах, органах місцевого самоврядування та юридичних особах публічного права за рішенням керівника органу або юридичної особи публічного права в порядку, визначеному законодавством;- члени сім'ї - особи, які перебувають у шлюбі, а також, їхні діти, в тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Суб'єкти декларування, які не мали можливості подати до 1 квітня за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік через перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною, через тимчасову непрацездатність, перебування за межами України, під вартою, подають таку декларацію за звітний рік до 31 грудня.

Суб'єкти декларування, які звільняються або іншим чином припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подають декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за період, не охоплений раніше поданими деклараціями.

Суб'єкти декларування, які звільнилися або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, зобов'язані протягом одного року подавати за своїм останнім місцем роботи (служби) декларацію

про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою і в порядку, визначеними цим Законом.

У разі відкриття суб'єктом декларування або членом його сім'ї валютного рахунка в установі банку-нерезидента така особа зобов'язана в десятиденний строк письмово повідомити про це орган державної податкової служби за місцем проживання із зазначенням номера рахунка і місцезнаходження банку-нерезидента.

З 1 січня 2014 року статтю 12 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" доповнено, відповідно до вимог Закону України від 14.05.2013 № 224-VII, новими частинами, а саме: з метою забезпечення відкритості та прозорості діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, уповноваженими підрозділами проводяться:

- перевірка фактів своєчасності подання декларацій;
- перевірка декларацій на наявність конфлікту інтересів;
- логічний та арифметичний контроль декларацій.

Перевірка факту своєчасності подання декларації здійснюється протягом п'ятнадцяти робочих днів з дня, у який така декларація повинна бути подана.

Перевірка декларації на наявність конфлікту інтересів суб'єкта декларування здійснюється протягом тридцяти днів з дня подання декларації і полягає у порівнянні службових обов'язків суб'єкта декларування з його та членів його сім'ї фінансовими інтересами.

Логічний та арифметичний контроль декларації здійснюється протягом тридцяти днів з дня подання декларації у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, відповідальним за формування державної податкової політики, та Міністерством юстиції України. У разі виявлення під час перевірки декларації арифметичних або логічних помилок уповноважений підрозділ невідкладно письмово повідомляє про це відповідного суб'єкта декларування, який має право протягом п'яти днів з дня отримання такого повідомлення подати уповноваженому підрозділу письмове пояснення та/або виправлену декларацію.

У зв'язку з проведенням логічного та арифметичного контролю декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру суб'єкта декларування уповноважений підрозділ має право робити запити до державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності щодо зазначених відомостей. Державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, яким надіслано запит уповноваженого підрозділу, зобов'язані не пізніше десяти робочих днів з дня отримання запиту подати копії необхідних документів або відповідну інформацію.

У разі встановлення за результатами передбачених цією статтею перевірок ознак правопорушення уповноважений підрозділ письмово повідомляє керівника відповідного державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, його апарату, органу місцевого самоврядування, юридичної особи публічного права та правоохоронні органи".

Роз'яснення по заповненню декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру .

1. Декларація заповнюється і подається особами, зазначеними у пункті 1 підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4, та особами, зазначеними в абзаці першому частини першої статті 11 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції". При цьому особами, зазначеними в абзаці першому частини першої статті 11 цього Закону, відомості щодо витрат (вкладів/внесків) у декларації не зазначаються.

2. Декларант заповнює декларацію власноручно чорнильною або кульковою ручкою синього або чорного кольору таким чином, що забезпечує вільне читання внесених відомостей.

3. У позиції 1 у разі, якщо декларантом у звітному році змінено прізвище, ім'я, по батькові, спочатку зазначається нове прізвище, ім'я, по батькові, а у дужках попереднє прізвище, ім'я, по батькові.

Якщо декларант через свої релігійні переконання відмовився від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомив про це відповідний орган державної податкової служби і має про це відмітку у паспорті громадянина України, – у декларації зазначаються серія та номер паспорта громадянина України.

4. У позиції 2 зазначаються відомості щодо місця проживання із зазначенням адреси житла на кінець звітного року. У разі якщо назва адміністративно - територіальної одиниці (адреса житла) зазнала у звітному році зміни, що не відображено у паспорті громадянина України □ декларанта, □ зазначається також назва станом на дату заповнення декларації.

5. У позиції 3 зазначається займана декларантом посада або посада, на яку претендує декларант.

6. У позиції 4 зазначаються відомості відповідно до абзацу дев'ятого частини першої статті 1 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції".

7. Відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, що зазначаються у позиціях 1 і 4, та щодо місцезнаходження об'єкта, що зазначаються у позиціях 2 та 23 – 34, є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню.

8. У разі відсутності окремих відомостей у відповідному полі ставиться прочерк.

9. Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

10. У полі "перерахованого у гривні" у позиціях 21–22 і полі "у тому числі за кордоном" у позиціях 45–64 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції.

11. Поле "сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування" у позиціях 23–28, 35–39 і поле "усього" у позиціях 46, 48, 50, 56 та 59 заповнюється, якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.

12. Достовірність внесених до декларації відомостей засвідчується підписом декларанта та зазначенням дати її заповнення.

Хто зобов'язаний подавати декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру?

Згідно з вимогою статті 12 "Фінансовий контроль" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" суб'єкти декларування зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік .

Відповідно до статті 1 "Визначення термінів" цього Закону:- суб'єкти декларування - особи, зазначені в пункті 1, підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4 цього Закону, які зобов'язані подавати декларацію.

Які строки подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру?

Суб'єкти декларування зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою, що додається до цього Закону.

Суб'єкти декларування, які не мали можливості подати до 1 квітня за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік через перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та

пологами або для догляду за дитиною, через тимчасову непрацевдатність, перебування за межами України, під вартою, подають таку декларацію за звітний рік до 31 грудня.

Суб'єкти декларування, які звільняються або іншим чином припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подають декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за період, не охоплений раніше поданими деклараціями.

Суб'єкти декларування, які звільнилися або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, зобов'язані протягом одного року подавати за своїм останнім місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою і в порядку, визначеними цим Законом.

Особа, яка претендує на зайняття посади, зазначеної в пункті 1 та підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4 цього Закону, до призначення або обрання на відповідну посаду подає в установленому законом порядку декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік.

Які основні вимоги до заповнення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру?

Декларант заповнює декларацію власноручно чорнильною або кульковою ручкою синього або чорного кольору таким чином, що забезпечує вільне читання внесених відомостей. Відомості, що зазначаються у позиціях 1 і 4 (реєстраційний номер облікової картки платника податків/серія та номер паспорта громадянина України) та у позиціях 2 (місце проживання декларанта) та 23 - 34 (місцезнаходження об'єкта), є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню (абзац 2 частини 2 статті 12 Закону). Установою (організацією), де працює державний службовець (до якої подана декларація), мають бути вжиті заходи для обмеження доступу до декларацій, а також встановлена система (способи) захисту для недопущення розголошення відомостей, що містяться у декларації. У полі "перерахованого у гривні" у позиціях 21 - 22 і полі "у тому числі за кордоном" у позиціях 45 - 64 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції.

Поле "сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування" у позиціях 23 - 28, 35 - 39 і поле "усього" у позиціях 46, 48, 50, 56 та 59 заповнюється, якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.

Також слід звернути увагу, що особа, яка претендує на зайняття посади державного службовця, до призначення на відповідну посаду подає в установленому Законом порядку до місця проходження майбутньої роботи (служби) декларацію за минулий рік за встановленою Законом формою. При цьому слід зазначити, що відомості щодо витрат (вкладів/внесків) у декларації нею не зазначаються.

Які відомості необхідно зазначити в першому розділі декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру?

У Розділі I. "Загальні відомості" декларації державний службовець (далі - декларант) відображає загальні відомості щодо себе та членів сім'ї. Зокрема, у позиції 1 - прізвище, ім'я, по батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків/серія та номер паспорта громадянина України □ декларанта; У разі якщо декларантом у звітному році змінено прізвище, ім'я, по батькові, спочатку зазначається нове прізвище, ім'я, по батькові, а у дужках - попереднє прізвище, ім'я, по батькові. Якщо декларант через свої релігійні переконання відмовився від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомив про це відповідний орган державної податкової служби і має про це відмітку у паспорті громадянина України, то у

цьому випадку у позиції 1 декларації зазначається серія та номер паспорта громадянина України.

Увага! Відомості, що зазначаються у позиції 1 (реєстраційний номер облікової картки платника податків/серія та номер паспорта громадянина України), є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню (абзац 2 частини 2 статті 12 Закону). у позиції 2 - відомості щодо місця проживання декларанта; У цій позиції зазначаються відомості щодо місця проживання декларанта із зазначенням адреси житла на кінець звітного року.

У разі якщо назва адміністративно-територіальної одиниці (адреса житла) зазнала у звітному році зміни, що не відображено у паспорті громадянина України - декларанта, - зазначається також назва станом на дату заповнення декларації. Згідно з Законом України "Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні" (стаття 3. Визначення термінів): місце проживання – адміністративно - територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком понад шість місяців на рік. реєстрація - внесення відомостей до паспортного документа про місце проживання або місце перебування із зазначенням адреси житла особи та внесення цих даних до реєстраційного обліку відповідного органу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань реєстрації. Відповідно до частини 1 статті 29 "Місце проживання фізичної особи" Цивільного Кодексу України місцем проживання фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше приміщення, придатне для проживання в ньому (гуртожиток, готель тощо), у відповідному населеному пункті, де фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово.

Увага! Відомості, що зазначаються у позиції 2 (місце проживання декларанта), є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню (абзац 2 частини 2 статті 12 Закону). у позиції 3 - займана декларантом посада або посада, на яку претендує декларант; у позиції 4 - відомості про членів сім'ї декларанта; відповідно до статті 1. "Визначення термінів" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" членами сім'ї є особи, які перебувають у шлюбі, а також, їхні діти, в тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Якщо член сім'ї через свої релігійні переконання відмовився від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомив про це відповідний орган державної податкової служби і має про це відмітку у паспорті громадянина України, то у цьому випадку у позиції 4 декларації зазначається серія та номер паспорта громадянина України.

Які відомості необхідно зазначати в другому розділі декларації?

У Розділі II. "Відомості про доходи" А. Одержані (нараховані) з джерел в Україні зазначається загальна сума сукупного одержаного (нарахованого) у звітному році декларантом і членами його сім'ї доходу з усіх джерел в Україні, а також загальні суми за кожним видом доходу згідно з наведеним у позиціях 6 - 20 цього розділу переліком. Зокрема: у позиції 5 - загальна сума сукупного одержаного (нарахованого) у звітному році декларантом (членами сім'ї декларанта) доходу з усіх джерел в Україні; До складу цих відомостей включаються: заробітна плата, премії, надбавки, винагороди, пенсії, стипендії, а також інші доходи перелічені у позиціях 6 – 20. Якщо декларант має певні сумніви щодо правильності визначення ним розміру сукупного доходу, йому слід звернутися до джерел виплати відповідних доходів (бухгалтерії, пенсійного фонду, відділу соціального захисту населення за місцем проживання тощо) та одержати точні відомості. При визначенні доходів, отриманих у натуральній формі їх розмір визначається згідно з платіжними відомостями, накладними, іншими обліковими документами таких виплат, а у разі відсутності підтверджуючих документів, застосовується їх оцінка за звичайними цінами, але не нижчої за звичайні ціни.

Увага! Кошти, які були отримані декларантом у звітному році для здійснення витрат під час відрядження (в тому числі за кордон), а також кошти одержані ним у рахунок відшкодування витрат на відрядження (вартість проїзду, проживання у готелі, витрати на харчування) безпосередньо від установ, організацій чи осіб, які приймали декларанта (членів його сім'ї) за кордоном, включаючи суми одержаних стипендій під час стажування за кордоном, до складу доходів, що відображаються у цьому розділі декларації, не включаються. у позиції 6 - загальний розмір одержаної декларантом (членами сім'ї декларанта) заробітної плати, інших виплат та винагород, нарахованих (виплачених) відповідно до умов трудового або цивільно-правового договору за звітний рік (крім виплат, зазначених у позиціях 7, 8); у позиції 7 - платежі одержані декларантом (членами сім'ї декларанта) від викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту із зазначенням назви закладу, установи тощо, в яких одержані (нараховані) зазначені у цій позиції доходи; у позиції 8 - платежі одержані декларантом (членами сім'ї декларанта) у вигляді авторської винагороди (гонорару), інші доходи від реалізації майнових прав інтелектуальної власності; Роялті - платежі будь-якого виду, одержані у вигляді винагород (компенсацій) за використання або надання дозволу на використання прав промислової та інтелектуальної власності, а також інших аналогічних майнових прав, визначених як об'єкт права власності фізичної особи, включаючи використання авторських прав на будь-які твори науки, літератури, мистецтва, записи на носіях інформації, права на копіювання і розповсюдження будь-якого патенту або ліцензії, знака на товари та послуги, права на винаходи, на промислові або наукові зразки, креслення, моделі або схеми програмних засобів обчислювальної техніки, автоматизованих систем або систем обробки інформації, секретних формул або процесів, права на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау). Сума платежу визначається згідно з умовами укладених угод виходячи з договірної ціни, але не нижчої за звичайні ціни, та на підставі первинних платіжних документів. позиції 9 - сукупний розмір дивідендів та процентів отриманих декларантом (членами сім'ї декларанта); дивіденди - платіж, який провадиться юридичною особою на користь декларанта (члена сім'ї декларанта) - власника корпоративних прав (довірених осіб власника), емітованих такою юридичною особою, у зв'язку з розподілом частини її прибутку. Корпоративне право - право власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, включаючи право на управління та отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи. Проценти - платіж, який здійснюється позичальником на користь кредитора (декларанта, членів сім'ї декларанта) у вигляді плати за залучені кошти або майно, взяте у користування на визначений термін. До процентів також включається платіж на користь декларанта за використання його майна, отриманого позичальником від декларанта в користування (орендні, у тому числі лізингові операції).

Сума платежу визначається згідно з укладеним договором, але на підставі цін не нижчих від звичайних. За наявності істотних доказів щодо отримання таких платежів у менших розмірах, ніж передбачені угодою, платежі враховуються за фактично отриманими сумами. Проценти, нараховані декларанту (вкладнику) на суми коштів, внесені ним на депозитні рахунки банків, а також проценти, нараховані недержавними пенсійними фондами на іменні пенсійні рахунки за умовами договорів додаткового пенсійного забезпечення (за рахунок інвестиційних прибутків, одержаних недержавними пенсійними фондами як результат управління фінансовими ресурсами вкладників), враховуються на підставі виписки банку чи відповідної небанківської фінансової установи. у позиції 10 - сукупний розмір одержаної декларантом (членами сім'ї декларанта) матеріальної допомоги передбаченої законодавством; Зокрема, матеріальна допомога для оздоровлення, соціальна допомога по народженню дитини, благодійна допомога, пожертвування, безповоротна позика тощо (у грошовій та натуральній формі), у тому числі одержаних під час перебування за кордоном або з іноземних держав. У цій позиції також зазначається вартість безоплатно наданих платних послуг у тому числі за

рахунок цільової благодійної допомоги, яка надається благодійними організаціями на оплату медичних послуг на лікування або протезування; послуг санаторно - курортного лікування, крім спеціалізованих санаторіїв, які знаходяться на бюджетному фінансуванні, відпочинку, послуг туризму; вартість навчання декларанта або членів його сім'ї в навчальних закладах, крім навчання за рахунок бюджетного фінансування, а також суми кредитів, наданих без установлених термінів їх повернення. у позиції 11 – сукупна вартість одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) дарунків (пожертв), призів, виграшів.

Частиною 2 статті 8. Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" встановлені обмеження щодо одержання дарунків (пожертв) особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Зокрема, ці особи можуть приймати дарунки, які відповідають загально визначеним уявленням про гостинність, та пожертви, крім випадків, передбачених частиною 1 цієї статті, якщо вартість таких дарунків (пожертв) не перевищує 50 відсотків мінімальної заробітної плати, встановленої на день прийняття дарунка (пожертви), одноразово, а сукупна вартість таких дарунків (пожертв), отриманих з одного джерела протягом року, - однієї мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня поточного року. Передбачене цією частиною обмеження щодо вартості дарунків (пожертв) не поширюється на дарунки (пожертви), які: - даруються (здійснюються) близькими особами; одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси.

Відповідно до статті 1. "Визначення термінів" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" близькими особами є - чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки із суб'єктом, зазначеним у частині першій статті 4 цього Закону, в тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі. Якщо дарунки отримані у вигляді цінних паперів, вони враховуються за ціною не нижчою за звичайні ціни. Дарунки у вигляді творів мистецтва, історичних цінностей, антикваріату включаються до суми доходів на підставі нотаріально засвідченої копії експертизи щодо визначення вартості дарунків. У цій позиції також зазначається вартість отриманих декларантом (членами сім'ї декларанта) в дарунок земельних ділянок, житлових будинків чи інших споруд, квартир, інших основних фондів (бібліотечні), транспортних засобів. Вартість визначається за договірними цінами, нотаріально засвідченими документами, але не нижчими за звичайні ціни. у позиції 12 - сукупний розмір одержаної декларантом (членами сім'ї декларанта) відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" допомоги по безробіттю (у тому числі одноразова її виплата), допомоги по частковому безробіттю, матеріальної допомоги у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації, допомоги на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні .у позиції 13 - загальна сума одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) аліментів (кошти на утримання неповнолітніх дітей або непрацездатних батьків);у позиції 14 – сукупна вартість успадкованих декларантом (членами сім'ї декларанта) земельних ділянок, житлових будинків чи інших споруд, квартир, інших основних фондів (бібліотечні), транспортних засобів. Вартість визначається за договірними цінами, нотаріально засвідченими документами, але не нижчими за звичайні ціни. у позиції 15 - загальна сума страхових виплат, відшкодувань, одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) внаслідок настання страхового випадку за договорами добровільного та обов'язкового страхування, а також страхових внесків, сплачених за громадянина іншими особами, крім внесків із обов'язкового державного страхування, викупні суми та пенсійні виплати, що сплачені декларанту за договором страхування, недержавного пенсійного забезпечення та пенсійного вкладу; у позиції 16 - загальна сума одержаних декларантом

(членами сім'ї декларанта) доходів від продажу власного майна (рухомого та нерухомого), включаючи речі особистого вжитку; у позиції 17 – статтею 7 Закону України "Про засади запобігання та протидії корупції" особам, зазначеним у пункті 1 частини першої статті 4 цього Закону заборонено займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) та входити до складу органу управління чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку, тому ці особи зазначену позицію не заповнюють. Вищезазначені обмеження не поширюються на депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі). Ці особи у позиції 17 зазначають - сукупний розмір оподаткованого (чистого) доходу одержаного декларантом (членами сім'ї декларанта) від провадження підприємницької та незалежної професійної діяльності; у позиції 18 - загальна сума доходів одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) від відчуження цінних паперів та корпоративних прав; До цінних паперів належать: акції, облігації державних та місцевих позик, облігації підприємств (організацій), державні скарбничі (казначейські) зобов'язання, ощадні сертифікати, векселі, приватизаційні майнові сертифікати. Корпоративне право - право власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, включаючи право на управління та отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи. У цій позиції зазначаються також виплати юридичної особи, пов'язані із зворотним викупом акцій, часток (паїв), раніше емітованих такою юридичною особою. у позиції 19 - загальна сума доходів одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) від передачі в оренду (строкове володіння та/або користування) майна; Як приклад – кошти отримані від передачі в оренду (строкове володіння та/або користування) квартири, гаражу тощо. у позиції 20 - інші види доходів (не зазначені у позиціях 6–19); Такими видами доходів можуть бути: пенсійні виплати отримані декларантом (членами сім'ї декларанта);- позики (кредити) отримані декларантом (членами сім'ї декларанта) від фінансових установ (банку, кредитної спілки, ломбарду, страхової компанії тощо); допомога по тимчасовій непрацездатності (у тому числі – допомога по догляду за хворою дитиною або за хворим членом сім'ї; допомога по догляду за дитиною віком до трьох років або дитиною - інвалідом віком до 18 років; допомога на протезування з помещенням у стаціонар протезно - ортопедичного підприємства; санаторно - курортне лікування);- допомога по вагітності та пологах; допомога на поховання (крім поховання пенсіонерів, безробітних та осіб, які померли від нещасного випадку на виробництві);- суми відшкодувань за майнову або моральну шкоду, отримані декларантом (членами сім'ї декларанта) за рішенням суду; забезпечення оздоровчих заходів (оплата путівок на санаторно - курортне лікування застрахованим особам та членам їх сімей, оплата путівок до дитячих оздоровчих закладів тощо).

У Розділі II. "Відомості про доходи" Б. Одержані (нараховані) з джерел за межами України декларантом та В. Одержані (нараховані) з джерел за межами України членами сім'ї декларанта відображаються доходи декларанта і членів сім'ї декларанта відповідно з джерел за межами України в іноземній валюті та її перерахунок у національній валюті України. У позиції 21 – відображаються відомості про доходи одержані (нараховані) з джерел за межами України декларантом; позиції 22 – відображаються відомості про доходи одержані (нараховані) з джерел за межами України членами сім'ї декларанта.

Увага! У полі "перерахованого у гривні" у позиціях 21 - 22 розмір доходу зазначається за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції.

Які відомості необхідно зазначати в третьому розділі декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру?

У Розділі III "Відомості про нерухоме майно" декларації зазначаються відомості про нерухоме майно, що перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта (членів сім'ї декларанта) станом на кінець звітного року як на

території України, так і за її межами та витрати декларанта на придбання такого майна або на користування ним у звітному році. Кожний об'єкт нерухомого майна відображається у відповідній позиції окремо із зазначенням його місцезнаходження (країни, населеного пункту) і загальної площі (квадратних метрів). у позиціях 23 – 28 - відомості про нерухоме майно, яке перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта внаслідок купівлі (приватизації, успадкування, дарування, міни, розподілу майна підприємств і організацій між засновниками та учасниками) із зазначенням місцезнаходження цих об'єктів (країна, адреса), їх загальної площі вираженої в квадратних метрах та суми витрат декларанта на придбання такого майна або на користування ним (по кожній із зазначених позицій окремо);

Увага! Поле "сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування" у позиціях 23 - 28 заповнюється, якщо разова витрата декларанта по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.

Якщо декларанту належить лише частина житлової площі (земельної ділянки тощо), то в декларації враховується лише належна йому частина та частка на неповнолітніх дітей (у матері або батька за згодою сторін). у позиціях 29 – 34 – відомості про нерухоме майно, яке перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування членів сім'ї декларанта із зазначенням місцезнаходження цих об'єктів (країна, адреса), їх загальної площі вираженої в квадратних метрах. Записи про відомості зазначених у позиціях 23 – 34 здійснюються на підставі відповідних правовстановлюючих документів у відповідних рядках, залежно від наведеної класифікації нерухомого майна. Площа земельних ділянок вказується на підставі документів (актів) про їх відведення. Площа житлових будинків (квартир) вказується на підставі даних бюро технічної інвентаризації.

Увага! Відомості зазначені у позиціях 23 - 34 (місцезнаходження об'єкта), є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню (абзац 2 частини 2 статті 12 Закону).

Які відомості необхідно зазначати в четвертому розділі декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру?

У Розділі IV "Відомості про транспортні засоби" декларації зазначаються відомості про транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта (членів сім'ї декларанта) та витрати декларанта на їх придбання (користування) у звітному році. Кожний транспортний засіб відображається у відповідній позиції окремо із зазначенням марки, моделі, об'єму двигуна, потужності двигуна, довжини корпусу судна, максимальної злітної маси повітряного судна, року випуску. Зокрема, у позиціях 35 – 39 – відомості про транспортні засоби, які перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта внаслідок купівлі (успадкування, дарування, розподілу майна підприємств і організацій між засновниками та учасниками) із зазначенням марки або моделі кожного транспортного засобу, об'єму циліндрів двигуна (вказується в кубічних сантиметрах), потужності двигуна (вказується в кВт. У разі, якщо у технічному паспорті потужність двигуна зазначена у кінських силах то її необхідно перевести у кВт шляхом множення кількості к/с на 0,736. (1 к/с = 0,736 кВт)), довжини водних засобів (вказується в сантиметрах), року випуску транспортного засобу та суми витрат декларанта на їх придбання (користування) (по кожній із зазначених позицій окремо).

Увага! Поле "сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування" у позиціях 35 - 39 заповнюється, якщо разова витрата декларанта по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.

У позиціях 40 – 44 - перелічуються транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування членів сім'ї декларанта. Відомості про транспортні засоби вказуються на підставі даних технічних паспортів. Уточнення можна зробити у органах, де зареєстровані транспортні засоби.

Які відомості необхідно зазначати в п'ятому розділі декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру?

У Розділі V "Відомості про вклади у банках, цінні папери та інші активи" декларації зазначаються відомості про вклади в банках, цінні папери та інші активи, що перебувають у власності декларанта (членів сім'ї декларанта) та витрати декларанта на придбання таких активів (грн.) у звітному році. Ці відомості зазначаються станом на кінець звітного року. Зокрема, у позиції 45 - зазначається загальна сума коштів на рахунках декларанта у банках та інших фінансових установах в Україні та за її межами станом на кінець звітного року.

Увага! Поле "усього" у позиції 46 (вкладених у звітному році) заповнюється, якщо разовий вклад або внесок здійснений декларантом на рахунок фінансової установи (банку) у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.

Увага! Відповідно до вимог частини третьої статті 12 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" у разі відкриття особою, зазначеною в пункті 1 та підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4 цього Закону, валютного рахунка в установі банку - нерезидента вона зобов'язана в десятиденний строк письмово повідомити про це орган державної податкової служби за місцем проживання із зазначенням номера рахунка і місцезнаходження банку - нерезидента. у позиції 47 – зазначається загальна сума усіх видів цінних паперів, якими володіє декларант відповідно до їх номінальної вартості; Номінальна вартість цінних паперів (вартість, зафіксована на бланку цінного паперу) зазначається з урахуванням здійсненої індексації, про що повідомляє емітент цінного паперу. До цінних паперів належать: акції, облігації державних та місцевих позик, облігації підприємств (організацій), державні скарбничі (казначейські) зобов'язання, ощадні сертифікати, векселі, приватизаційні майнові сертифікати.

Увага! Поле "усього" у позиції 48 (придбаних у звітному році) заповнюється, якщо разова витрата декларанта на придбання цінних паперів їх купівлю) у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень. у позиції 49 – зазначається розмір внесків (паїв) здійснених декларантом до статутних (складених) капіталів підприємств (організацій), тобто загальна вартість корпоративних прав станом на кінець звітного року як на території України, так і за її межами; Корпоративне право - право власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, включаючи право на управління та отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи. Внесення певних коштів до статутного фонду акціонерного товариства засвідчується цінним папером - акцією, яка дає право на участь в управлінні акціонерним товариством, на отримання частини прибутку в формі дивідендів, а також на участь в розподілі майна у випадку ліквідації товариства.

Увага! Поле "усього" у позиції 50 (внесених у звітному році) -заповнюється, якщо розмір разового внеску здійсненого декларантом до статутного (складеного) капіталу товариства, підприємства, організації у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень у позиції 51 – зазначається загальна сума коштів на рахунках членів сім'ї декларанта у банках та інших фінансових установах в Україні та за її межами станом на кінець звітного року; у позиції 52 – зазначається загальна сума усіх видів цінних паперів, якими володіють члени сім'ї декларанта відповідно до їх номінальної вартості; у позиції 53 – зазначається розмір внесків (паїв) здійснених членами сім'ї декларанта до статутних (складених) капіталів підприємств (організацій), тобто загальна вартість корпоративних прав станом на кінець звітного року як на території України, так і за її межами.

Увага! У полі "у тому числі за кордоном" у позиціях 45 – 53 Розділу V декларації зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції. Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні. У разі відсутності окремих відомостей у відповідному полі ставиться прочерк. Які відомості необхідно зазначати в шостому розділі декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового

характеру? В Розділі VI "Відомості про фінансові зобов'язання" зазначаються відомості про фінансові зобов'язання декларанта (членів сім'ї декларанта) на користь інших юридичних і фізичних осіб внаслідок укладання договорів (прийняття і виконання зобов'язань) та інші витрати декларанта у звітному році. у позиції 54 – зазначається розмір фінансових зобов'язань декларанта щодо сплати внесків за договорами добровільного страхування.

За необхідності розмір здійснених внесків можна уточнити в страховій організації, яка видала страховий поліс відповідно до укладеного договору. у позиції 55 – зазначається розмір фінансових зобов'язань декларанта щодо сплати внесків у звітному році на недержавне пенсійне забезпечення; у позиції 56 - зазначається фактичний розмір коштів, сплачених декларантом протягом звітного року юридичним і фізичним особам за зобов'язаннями щодо утримання майна зазначеного у Розділах III – IV декларації (позиції 23 – 28; 35 – 39;), а також фактичний розмір коштів, які витратив декларант протягом звітного року на вклади у банки та інші фінансові установи, на придбання цінних паперів, розмір внесків (паїв) внесених декларантом у звітному році до статутного (складеного) капіталу товариства, підприємства, організації зазначеного у Розділі V декларації (позиції 46; 48; 50).

Увага! Поле "Усього" у позиції 56 заповнюється, якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень, у позиції 57 – зазначається сума сплачених декларантом протягом звітного року платежів за договорами позики (кредиту) на погашення основної суми позики (кредиту); Позика - передача за договором (угодою) однією стороною (позикодавець) другій стороні (позичальникові) безоплатно або за певну винагороду кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості. Річ є визначеною родовими ознаками, якщо вона має ознаки, властиві усім речам того ж роду, та вимірюється числом, вагою, мірою – тобто іншими словами, така річ є замінною. Договір позики може бути безпроцентним, або під певні проценти, що регламентується Цивільним Кодексом України. Кредит - це гроші, які позичальник отримує від банку чи іншої фінансової установи, уклавши з ним кредитний договір і які підлягають поверненню разом з відсотками, на умовах і в строк, передбачені кредитним договором. у позиції 58 – зазначається сума сплачених декларантом протягом звітного року платежів за договорами позики (кредиту) на погашення суми процентів за цими позиками (кредитами); у позиції 59 зазначаються інші не зазначені у Розділах III – V декларації витрати здійснені декларантом у звітному році.

Увага! Поле "Усього" у позиції 59 заповнюється, якщо інші, не зазначені у Розділах III - V декларації, разові витрати (вклади/внески) декларанта по кожній із позицій у звітному році дорівнюють або перевищують 150 тис. гривень. У позиції 60 – зазначається розмір фінансових зобов'язань членів сім'ї декларанта щодо сплати внесків за договорами добровільного страхування; За необхідності розмір здійснених внесків можна уточнити в страховій організації, яка видала страховий поліс відповідно до укладеного договору. у позиції 61 - зазначається розмір фінансових зобов'язань членів сім'ї декларанта щодо сплати внесків у звітному році на недержавне пенсійне страхування; у позиції 62 – зазначається фактичний розмір коштів, сплачених членами сім'ї декларанта протягом звітного року юридичним і фізичним особам за зобов'язаннями щодо утримання майна зазначеного у Розділах III – IV декларації (позиції 29 – 34; 40 – 44), а також фактичний розмір коштів, які витратили члени сім'ї декларанта протягом звітного року на вклади у банки та інші фінансові установи, на придбання цінних паперів, розмір внесків (паїв) внесених членами сім'ї декларанта у звітному році до статутного (складеного) капіталу товариства, підприємства, організації зазначеного у Розділі V декларації (позиції 51 – 53). у позиції 63 – зазначається сума сплачених членами сім'ї декларанта протягом звітного року платежів за договорами позики (кредиту) на погашення основної суми позики (кредиту); у позиції 64 – зазначається сума

сплачених членами сім'ї декларанта протягом звітнього року платежів за договорами позики (кредиту) на погашення суми процентів за цими позиками (кредитами).

Увага! У полі "у тому числі за кордоном" у позиціях 54 - 64 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції.

Де зберігаються декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру?

Порядок зберігання декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (далі - декларація) затверджено постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента" від 11.01.12 № 16. Зазначеною постановою визначено, що декларації зберігаються у кадрових підрозділах відповідних органів державної влади або органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права в особових справах осіб. Декларації, подані особами у разі призначення або обрання їх на посади зберігаються у кадрових підрозділах відповідних органів державної влади або органів місцевого самоврядування разом з іншими документами щодо проведення спеціальної перевірки стосовно таких осіб.

Який порядок використання відомостей зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру?

Порядок використання відомостей зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру затверджено постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента" від 11.01.12 № 16. Зазначеною постановою визначено, що відомості, зазначені у декларації осіб, перелічених у частині другій статті 12 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції", а також осіб, які претендують на зайняття чи займають виборні посади в органах влади або посади державних службовців, службовців органів місцевого самоврядування першої чи другої категорії, надаються у разі надходження відповідного запиту в порядку, встановленому Законом України "Про доступ до публічної інформації". Відомості, зазначені у деклараціях інших осіб, надаються з дотриманням установлених законом вимог:- спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, органам, що провадять оперативно-розшукову діяльність, попереднє слідство, судам у разі надходження відповідного запиту, оформленого згідно із законодавством; комісії з проведення службового розслідування - у разі проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, відповідні юридичні особи публічного права ведуть облік запитів щодо надання відомостей, зазначених у деклараціях, із зазначенням одержувача відомостей, реквізитів та змісту запиту, структурного підрозділу, що відповідає за надання відомостей, та відмітки про їх надання.

Які дії державного службовця при відкритті валютного рахунка в установі банку - нерезидента?

Відповідно до вимог пункту 3 статті 12 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" у разі відкриття суб'єктом декларування або членом його сім'ї валютного рахунка в установі банку-нерезидента така особа зобов'язана в десятиденний строк письмово повідомити про це орган державної податкової служби за місцем

проживання із зазначенням номера рахунка і місцезнаходження банку-нерезидента. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку - нерезидента" від 11.01.12 № 16 державні службовці при відкритті валютного рахунку в установі банку - нерезидента повідомляють органам державної податкової служби про відкриття валютного рахунка за формою, встановленою Міністерством фінансів України. Державна податкова служба веде електронний реєстр повідомлень про відкриття валютних рахунків.

Де зберігаються відомості про відкриття валютного рахунка в установі банку – нерезидента та коли вони використовуються?

Постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку - нерезидента" від 11.01.12 № 16 визначено, що відомості про відкриття валютного рахунка зберігаються в органах державної податкової служби, до яких вони подані, та використовуються під час проведення спеціальної перевірки щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, та в інших випадках, установлених законом. Такі відомості можуть бути надані з дотриманням установлених Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" вимог спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, органам, що провадять оперативну - розшукову діяльність, попереднє слідство, судам у разі надходження відповідного запиту. Державна податкова служба веде облік запитів щодо відкриття валютного рахунка в порядку, встановленому Міністерством фінансів України.

Яка передбачена відповідальність за порушення державним службовцем вимог фінансового контролю?

Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення" від 07.04.11 № 3207-VI внесено зміни у Кодекс України про адміністративні правопорушення. Його доповнено главою 13-А "Адміністративні корупційні правопорушення".

За порушення державним службовцем вимог фінансового контролю КУпАП передбачена адміністративна відповідальність відповідно до статей 164-1 (Порушення порядку надання декларацій про доходи та ведення обліку доходів і витрат), 172-6 (Порушення вимог фінансового контролю) Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Суб'єктом правопорушень є особи, зазначені у пункті 1, підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції". Відповідальність членів сім'ї декларанта за надання неповної інформації про свої доходи, майно, витрати і зобов'язання фінансового характеру або відмову у наданні такої інформації законодавством не передбачена.

Чи потрібно вказувати в декларації відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру осіб, які не перебувають у шлюбі з декларантом, але проживають разом з ним?

Відповідно до статті 1. "Визначення термінів" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" членами сім'ї є особи, які перебувають у шлюбі, а також, їхні діти, в тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі. Враховуючи вищевказане, відомості про майно, доходи, витрати

і зобов'язання фінансового характеру осіб, які не перебувають у шлюбі з декларантом, але проживають разом з декларантом і ведуть з ним спільне господарство зазначають у відповідних позиціях декларації як відомості про членів сім'ї декларанта. Загальні відомості про цих осіб, (ступінь родинного зв'язку, прізвище, ініціали, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта громадянина України) необхідно зазначити у позиції 4 "Члени сім'ї декларанта" Розділу I "Загальні відомості" декларації.

Чи потрібно вказувати в декларації відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру батьків державного службовця, які проживають разом з ним та дорослих дітей, які проживають окремо?

У декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру зазначаються відомості тільки щодо членів сім'ї декларанта. Відповідно до статті 1. "Визначення термінів" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" членами сім'ї є особи, які перебувають у шлюбі, а також, їхні діти, в тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі. Відповідно до ч. 1 ст. 6 Сімейного кодексу України правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття (18 років). Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли не проживає спільно з ними. Тому при заповненні декларації відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру дорослих дітей (батьків) декларанта зазначаються коли дорослі діти (батьки): перебувають під опікою або піклуванням декларанта; спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки з декларантом (тобто наявність у них спільних з декларантом витрат, спільного бюджету, спільного харчування, купівлі майна для спільного користування, участі у витратах на утримання житла, його ремонт, надання взаємної допомоги, наявність усних чи письмових домовленостей про порядок користування житловим приміщенням, інших обставин, які засвідчують реальність сімейних відносин). Відповідно до частини 1 статті 29 "Місце проживання фізичної особи" Цивільного Кодексу України місцем проживання фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше приміщення, придатне для проживання в ньому (гуртожиток, готель тощо), у відповідному населеному пункті, де фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово. Місцем проживання недієздатної особи є місце проживання її опікуна або місцезнаходження відповідної організації, яка виконує щодо неї функції опікуна (ч. 5 ст. 29 Цивільного кодексу України). Загальні відомості про цих осіб, (ступінь родинного зв'язку, прізвище, ініціали, реєстраційний номер облікової картки платника податків/ серія та номер паспорта громадянина України) необхідно зазначити у позиції 4 "Члени сім'ї декларанта" Розділу I "Загальні відомості" декларації. Чи є сума позики (кредиту), отриманого декларантом у фінансовій установі у звітному періоді, доходом та в яких пунктах і розділах декларації потрібно відображати цю суму та ту, що сплачується банку за кредитним договором у звітному періоді? У позиції 20 "Інші види доходів" Розділу II "Відомості про доходи" декларації зазначається загальна сума усіх позик (у грошовій або натуральній формах) (кредитів), які отримав декларант або члени сім'ї декларанта за минулий рік від фінансових установ (банку, кредитної спілки, лізингової компанії, ломбарду, страхової компанії тощо). У позиції 57 "Погашення основної суми позики (кредиту)" та у позиції 58 "Погашення суми процентів за позикою (кредитом)" Розділу VI "Відомості про фінансові зобов'язання" зазначається загальна сума сплачених декларантом протягом звітного року платежів за договорами позики (кредиту) у рахунок погашення основної суми позики (кредиту) та суми процентів за позикою (кредитом), а у позиціях 63 та 64 розмір таких платежів здійснених членами сім'ї декларанта. Позика - передача за договором (угодою) однією стороною (позикодавець) другій стороні (позичальникові) безоплатно або за певну винагороду кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник

зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості. Кредит - це гроші, які позичальник отримує від банку чи іншої фінансової установи, уклавши з ним кредитний договір і які підлягають поверненню разом з відсотками, на умовах і в строк, передбачені кредитним договором. У полі "у тому числі за кордоном" у позиції 57, 58, 63 та 64 декларації зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції.

Чи вважається доходом відшкодування, яке отримав державний службовець відповідно за рішенням суду за майнову або моральну шкоду?

Статтями 22, 23 Цивільного кодексу України визначено, що особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування, у тому числі на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав. Майнова або моральна шкода відшкодовується грошми, іншим майном або в інший спосіб за рішенням суду одноразово, якщо інше не встановлено договором або законом. Тобто зазначене відшкодування (компенсація) є додатковим видом доходу фізичної чи юридичної особи, яка зазнала відповідних збитків. Отже, суми відшкодувань за майнову або моральну шкоду, отримані декларантом або членами сім'ї декларанта необхідно зазначати у позиції 20 Розділу II декларації.

У яких пунктах декларації державний службовець має відображати плату за навчання своїх дітей у навчальних закладах?

Сума коштів, сплачених декларантом на користь закладів освіти для компенсації вартості навчання його або члена сім'ї, по суті відноситься до фінансових зобов'язань декларанта. Розмір суми сплаченої декларантом за навчання його або членів сім'ї в навчальних закладах, крім навчання за рахунок бюджетного фінансування, зазначається у позиції 59 (поле "усього") Розділу VI "Відомості про фінансові зобов'язання" декларації. Сюди відноситься виключно сума, сплачена декларантом на користь закладів освіти у рахунок компенсації вартості навчання, підготовки чи перепідготовки декларанта або членів його сім'ї.

Увага! Поле "усього" у позиції 59 заповнюється, якщо разова витрата звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.

Додаткова інформація! Декларація може бути піддана перевірці на достовірність зазначених у ній відомостей про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру спеціально уповноваженими суб'єктами, які безпосередньо здійснюють у межах своєї компетенції заходи щодо виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень. Достовірність внесених до декларації відомостей засвідчується підписом декларанта та зазначенням дати її заповнення. Засвідчують правильність зазначених у цій Декларації відомостей

Роз'яснення щодо порядку оприлюднення відомостей зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік Законом України „Про засади запобігання та протидії корупції” передбачено, що суб'єкти декларування зобов'язані щорічно до 1 квітня подати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою. Частина 2 статті 12 Закону визначає, що відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік Президента України, Голови Верховної Ради України, народних депутатів України, Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України, Голови та суддів Конституційного Суду України, Голови та суддів Верховного Суду України, голів та суддів вищих спеціалізованих судів України, Генерального прокурора України та його заступників, Голови Національного банку України, Голови Рахункової палати, Голови та членів Вищої ради юстиції, членів Центральної виборчої комісії, Уповноваженого

Верховної Ради України з прав людини, Голови та членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, перших заступників та заступників міністрів, заступників міністрів - керівників апаратів, керівників інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим та їх заступників, членів колегіальних державних органів (комісій, рад), сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі її утворення), районної, обласної ради та їх заступників, керівників виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад та їх заступників, секретаря сільської, селищної, міської ради підлягають оприлюдненню протягом 30 днів з дня їх подання шляхом розміщення на офіційних веб-сайтах або опублікування в офіційних друкованих виданнях відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування. Відповідні відомості, розміщені на офіційних веб-сайтах державних органів та органів місцевого самоврядування, оприлюднюються на термін не менше одного року. Опублікуванню підлягають усі відомості, що зазначені у декларації, у тому числі і стосовно членів сім'ї декларанта за винятком інформації, яка визначена Законом України "Про засади запобігання та протидії корупції" інформацією з обмеженим доступом і такою, що не підлягає оприлюдненню.

Увага! Такою інформацією Законом України "Про засади запобігання та протидії корупції" визначено відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, а також реєстрації місця проживання, дати народження декларанта, місцезнаходження об'єктів, які наводяться в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, є інформацією з обмеженим доступом та оприлюдненню не підлягають.

Зокрема, оприлюдненню підлягають: - загальні відомості про декларанта - прізвище, ім'я та по батькові (без зазначення серії та номера паспорта, реєстраційного номера облікової картки платника податків та місця проживання декларанта); посада декларанта, ступінь зв'язку, прізвище та ініціали членів сім'ї декларанта (без зазначення серії та номера паспорта, реєстраційного номера облікової картки платника податків членів сім'ї декларанта); відомості про доходи одержані (нараховані) з усіх джерел в Україні та з джерел за межами України декларантом та членами його сім'ї; відомості про нерухоме майно, що перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта та членів його сім'ї (без зазначення місця знаходження об'єкта); - відомості про транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта та членів його сім'ї; відомості про вклади у банках, цінні папери та інші активи, що перебувають у власності декларанта та членів його сім'ї, відомості про фінансові зобов'язання декларанта та членів його сім'ї.

Слід зазначити, що Законом не встановлено певних вимог щодо форми оприлюднення відомостей зазначених у декларації.

Окремо повідомляємо, що роз'яснення підготовлені відділом взаємодії з правоохоронними органами, запобігання і виявлення корупції та оборонної роботи облдержадміністрації мають лише роз'яснювальний, тобто інформаційний характер, і не встановлюють правових норм.